

Raziskovalni dosežki na področju medicinskih ved v Sloveniji v letu 2010

Akad.prof.dr. Janez Sketelj

Področje raziskav v medicini je zelo široko. Zato so medicinske raziskave pri nas razdeljene na devet podpodročij: mikrobiologija in imunologija, stomatologija, nevrobiologija, onkologija, reprodukcija človeka, srce in ožilje, metabolne in hormonske motnje, javno zdravje in psihiatrija. Vendar je ta razvejanost glede na številne specialnosti v današnji medicini še vedno preozka in preokorna, zato je treba nekatere raziskave precej administrativno priključiti enemu od teh področij, čeprav se jim »čevlji« ne prilagajo povsem. Raziskave, tako temeljne kot uporabne, ki jih izvajajo raziskovalne inštitucije na področju medicine (delno pa tudi tiste iz naravoslovnih in drugih področij znanosti, ki so tematsko povezane z medicino), so že dolga leta povsem vklopljene v mednarodne znanstvene tokove, tako po tematiki kot po sodelujočih raziskovalcih, objavljanju in citiranju rezultatov, prisotnosti na pomembnih mednarodnih kongresih in, vsaj v določeni meri, po opremljenosti institucij. Področje je v dolgoletnem vzponu aktivnosti, produktivnosti in kvalitete dosežkov. Velik zagon raziskovalnemu delu na področju medicine je pomenila uvedba mladih raziskovalcev v sistem znanstvenega dela pri nas, saj je v preteklih letih ta oblika vstopanja v znanost pomenila tudi pomembno vstopnico v zaposlitev mladih zdravnikov na naših najpomembnejših zdravstvenih ustanovah.

Kot najboljše dosežke znanosti na področju medicine smo v skladu z metodologijo ARRS šteli tiste raziskave, katerih rezultati so bili objavljeni v tistih vrhunskih indeksiranih znanstveno-strokovnih revijah, ki med vsemi revijami določenega ožjega znanstvenega področja izkazujejo največji dejavnik vpliva. V letu 2010 je bilo na področju medicinskih raziskav takih objav 43. Prevladujejo objave uporabnih medicinskih raziskav, povezanih s klinično prakso. Med njimi naj omenimo odkrivanje in preizkušanje novih laboratorijskih in diagnostičnih metod, študije uvajanja in preizkušanja novih zdravil, multicentrične študije vzrokov in nevarnostnih dejavnikov bolezni, izdelavo mednarodnih smernic za zdravljenje raka, genetske študije na vsem genomu o nagnjenosti k določeni bolezni, genetske študije neodzivnosti na določena zdravila, raziskave bioloških in družbenih vzrokov samomorilnosti in študije možnosti in prednosti uporabe računalniške komunikacije v primarnem zdravstvu. Pomembno področje dela v medicinskih znanostih pa so tudi temeljne raziskave. Med najboljše dosežke v letu 2010 sodijo raziskave mehanizmov bolezni, študije delovanja možganov pri živih zdravih in bolnih ljudeh ter fiziološke raziskave delovanja sesalskega organizma na celični ali biokemični ravni.

Pogosto gre pri raziskavah, ki smo jih spoznali kot največje dosežke v letu 2010, za skupne raziskave naših in tujih raziskovalcev, kar kaže na pomembno vpetost našega raziskovalnega dela v mednarodne raziskave in velik prispevek te vpetosti h kvaliteti našega raziskovanja. Pri okrog 45% raziskav, objavljenih v najboljših znanstvenih medicinskih revijah, so med avtorji prevladovali ali bili izključno slovenski raziskovalci. Pri okrog 35% teh raziskav je bilo več tujcev, a je pomen slovenskih avtorjev poudarjen s tem, da so zapisani bodisi kot prvi ali zadnji avtorji, pri ostalih raziskavah pa so bili slovenski raziskovalci le posamezni sodelavci pri mednarodni raziskavi. Vse to kaže, glede na naše razmeroma skromne materialne in človeške vire, na veliko uspešnost raziskovalnega dela na področju medicine v Sloveniji.